

# VALTTI-Valaistusopas taloyhtiöille

Sisä- ja ulkovalaistuksen uudistaminen tuo säästöjä asuinkiinteistöissä ja lisää viihtyvyyttä. Laadultaan entistä parempi valaistus voidaan saavuttaa aiempaa pienemmillä käyttökustannuksilla.

## Milloin valaistuksen uusinta on taloyhtiössä ajankohtaista?

Energiankäytön tehostaminen voi olla peruste melko toimivankin valaistuksen uudistamiselle, sillä valitsemalla energiatehokkaampia lamppeja ja valaisimia sekä ohjaamalla valaistusta vain sinne, missä sitä tarvitaan, valaistuksen käyttökustannukset pienenevät.

Valaistuksen huono laatu tai heikko kunto, kuten vilkunta, liian vähäinen valon määrä tai epäviihtyisä valon värisävy voivat luoda tarpeen valaistuksen uudistamiselle. Valaistuksen uudistustarve tulee vastaan viimeistään valaisimien käyttöiän loppupäässä tai rakennuksia tai piha-alueita peruskorjattaessa.

Energiatehokkaaseen valaistukseen ohjaava lainsäädäntö on poistanut markkinoilta energiatehottomat lampputyypit, kuten elohopealamput, jotka ovat hyvin yleisiä taloyhtiöiden ulkovalaistuksessa. Tämän myötä valaisimien uudistustarve voikin tulla eteen odotettua nopeammin.

### Tiesitkö että?

2700 kelvinin värilämpötila vastaa hehku-lampun "lämmintä" valon värisävyä. Suositeltavin värilämpötila yleisiin tiloihin, kuten porraskäytäviin, jätekatoksiin ja varastoihin, on 4000 kelviniä. Yli 5000 kelvinin värilämpötila koetaan usein "liian kylmänä".





## VINKKI 1

### Tilaa suunnittelu ammattilaiselta

Onnistuneeseen valaistusratkaisuun käytetty investointikustannus voi olla pieni verrattuna siihen, että valaistus kerryttää jatkuvasti käyttökustannuksia ja valaistuksen laatu vaikuttaa viihtyvyyteen ja tunnelmaan kymmeniä vuosia. Varsinkaan vanhoissa taloyhtiöissä ei kannattaisi tyytyä vain lamppujen vaihtoon, vaan tehdä valaistuskartoitus ja -suunnitelma ja toteuttaa se. Kartoituksessa valaistussuunnittelija käy läpi pihat, rappukäytävät ja muut tilat, ratkaisee katvealueiden valaisemisen, etsii sopivat valaisintyyppit ja miettii niiden ohjauksen.

Oikeanlaisen valaistuksen toteutuksen edellytyksinä ovat ammattilaisen laatimat suunnitelmat, oli kyseessä sitten uudis- tai saneerauskohte. Jopa pelkkä lamppujen vaihto valaisimiin voi edellyttää asiantuntija-apua, jos käytössä ollut lampputyyppi korvataan erityyppisillä lampuilla. Suunnittelutoimistojen yhteystietoja löydät NSS:n ja SKOL:in sivuilta.



## VINKKI 2

### Liiketunnistimilla ja aikaohjauksella suuri säästöpotentiaali

Ohjauksen avulla energiaa säästyy tyypillisesti ainakin puolet verrattuna ohjaamattomaan valaistukseen. Säästöt kasvavat sitä enemmän, mitä tarkemmin valaistuksessa hyödynnetään liiketunnistusta ja aikaohjausta. Porraskäytävien ja varastotilojen valaistusta uusittaessa kannattaa siis valita liiketunnistimella varustettuja valaisimia.

Lamppua tai valaisinta hankittaessa kannattaa suosia mahdollisimman energiatehokkaita tuotteita. Myös kotimaisia ledi- ja ohjausjärjestelmiä on saatavilla. Suunnittelija usein ehdottaa, mitä valaisimia tai lamppeja hankitaan, mutta tilaaja voi halutessaan esittää vaatimuksia tuotteiden energiatehokkuudesta tai valmistajasta.



## VINKKI 3

### Huomioi hankintapäätöksessä laatutekijät ja kokonaiskustannukset

Valaistuksen energiankäyttö- ja huoltokustannukset käyttöiän aikana ovat usein suuremmat kuin hankintakustannukset, joten valaistusratkaisun kokonaiskustannuksia vertailemalla löydetään edullisin vaihtoehto.

Valaistuksen uusiminen ledeiksi voi maksaa vanhan huoltamista enemmän, mutta maksaa itsensä jo

#### Lisätietoa valaistuksesta:

[www.lampputieto.fi](http://www.lampputieto.fi)  
[www.valaistustieto.fi](http://www.valaistustieto.fi)

takua aikana takaisin, koska huoltokäynnit vähenevät ja käyttökustannukset pienenevät energian säästämisen myötä. Ledit kuluttavat energiaa noin 60 prosenttia vähemmän kuin esimerkiksi loisteputki-valot, ja ledivalojen vaihtoväli on pitkä, jopa kymmenen vuotta.

Jos tavoitteena on hankkia markkinoiden energiatehokkain ratkaisu, energiatehokkuus voidaan nostaa keskeiseksi tarjousten vertailukriteeriksi. Tarjousten vertailu onnistuu VALTTI-laskurilla, jonka käyttöä voi edellyttää suunnittelijalta.

Kustannusten lisäksi on syytä kiinnittää huomiota myös valonlähteiden laadullisiin ominaisuuksiin. Erityisesti ledit ovat lisänneet valaistushankinnoissa vertailun tärkeyttä, sillä tuotteet voivat erota ominaisuuksiltaan paljonkin toisistaan. Esimerkiksi käyttöikä, valon määrä, valovirran alenema eli valon määrän väheneminen käyttöiän aikana, värilämpötila, ja värintoistoindeksi, eli kyky toistaa tilan värejä, saattavat tuotteissa vaihdella

### Taloyhtiön hyvän valaistuksen tarkistuslista:

1. Käy läpi ulko- ja sisätilojen valaistuksessa käytetyt lampputyyppit sekä tarkista mahdollisuus lampunvaihtojen yhteydessä siirtyä energiatehokkaampiin vaihtoehtoihin.
2. Selvitä valaistuksen ohjaustapa ja varmista, että valaistus ei ole päällä turhaan.
3. Selvitä valaistusasiantuntijan kanssa valaistuksen nykyaikaistamisen vaihtoehdot; niin valaisimet kuin niiden säätö- ja ohjausmahdollisuudet.
4. Huomioi myös muiden kunnostustarpeiden vaikutus valaistusuusinnan aikataulutukseen, kuten porraskäytävän maalaukset ja mahdolliset pihan rakennustyöt.
5. Selvitä, millaisia eri ratkaisuja markkinoilla on tarjolla.
6. Päätä, mitä asioita kilpailutuksessa painotetaan ja vertaile eri ratkaisujen kokonaiskustannuksia.